

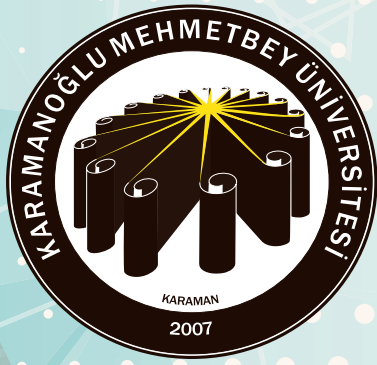
PAPER DETAILS

TITLE: Franz Kafka'nin Ein Landarzt adli Anlatisinin Çevirilerinde Belirsizliğin Diliyle Temaslar

AUTHORS: Murat SÖZEN

PAGES: 37-52

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2386853>

KARAMANOĞLU MEHMETBEY
ÜNİVERSİTESİ

ULUSLARARASI
FİLOLOJİ ve ÇEVİRİBİLİM DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF
PHILOLOGY and TRANSLATION STUDIES

MAKALE BİLGİLERİ ARTICLE INFO

Geliş Tarihi / Submission Date
20.04.2022

Rapor tarihleri / Report Dates
Hakem/Reviewer 1 - 10.05.2022
Hakem/Reviewer 2 - 09.05.2022

Kabul Tarihi / Admission Date
21.06.2022

e-ISSN
2687-5586

Künye: (Araştırma makalesi) Sözen, Murat (2022). “Franz Kafka'nın Ein Landarzt Adlı Anlatısının Çevirilerinde Belirsizliğin Diliyle Temaslar”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*, C.4/1, s.37-52. DOI:10.55036/ufced.1106570

FRANZ KAFKA'NIN EİN LANDARZT ADLI ANLATISININ ÇEVİRİLERİNDE BELİRSİZLİĞİN DİLİYLE TEMASLAR* CONTACTS WITH THE LANGUAGE OF UNCERTAINTY IN TRANSLATIONS OF FRANZ KAFKA'S NARRATIVE EİN LANDARZT

Murat SÖZEN

Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Çeviribilim Programı,
Sakarya-Türkiye,
muratsozen@sabanciuni.edu, Orcid: 0000-0002-7468-9125.

Öz

Franz Kafka'nın Ein Landarzt / Bir Köy Hekimi adlı anlatısı yazarın, üzerinde çokça durulan ve gizemi çözülmeye çalışılan başlıca anlatılarından. Kafka, metnini çok anlamlı ve paradoksal ifadelerle örerken belirsizliğin dilini kurar, fakat bu dil, kurulan taşınamaması üzerine kuruludur. Metin yapısı, anlam ilişkilerini kurarken bozar, bozarken yeniden kurar, anlam sürekli ötelenir. Çevirmenler kaynak metinde kusursuz işleyen bir dizgeselliğin yansıması olan bu yazınsal özelliği çevirinin koşulları içinde oluştururken kendilerini görünür kılmakla, Kafka'yı ve/veya anlatılanı görünür kılmak arasındaki sınırlara temas edebilirler. Çalışmanın amacı, çevirilerdeki bu türden temaslara, kaynak metnin dizgesel ilişkileri üzerinden bakmak suretiyle, kaynak metnin belirsizlik bağlamında kurduğu sınırları yapısal ölçütlerle belirginleştirmenin yollarını çeviri açısından tartışmaktır.

Anahtar Sözcükler: Franz Kafka, Yazınsal Çeviri, Yapısal Çözümleme, Dizgesel İlişkiler, Çeviri Eleştirisi, Dekonstrüksiyon.

Abstract

Franz Kafka's narrative Ein Landarzt / A Country Doctor is one of the main narratives of the author, whose mystery is tried to be solved. Franz Kafka constructs the language of ambiguity while weaving his text with polysemous and paradoxical expressions, but this language is based on the inability to carry the established. The text structure distorts the meaning relations while establishing it, re-establishes it while breaking it, and the meaning is constantly shifted. While the translators create this literary feature, which is a reflection of a perfectly functioning systematicity in the source text, within the conditions of the translation, they may touch the boundaries between making themselves visible and making Kafka and/or the narrative visible. The aim of the study is to examine these contacts in translations through the systematic relations presented by the source text, in terms of the aspects they add to and subtract from the target text fiction, and to clarify the structural criteria in terms of the translation process.

Key words: Franz Kafka, Literary Translation, Structural Analysis, Systemic References, Translation Review, Deconstruction.

*Bu makale Murat Sözen'in Sakarya Üniversitesi Çeviribilim doktora programında Prof. Dr. Hüseyin Ersoy danışmanlığında hazırlamakta olduğu doktora tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Franz Kafka postmodern olarak nitelendirilebilecek bir çağda yaşamamıştır, fakat açık yapıtın en belirgin örneklerinin yaratıcısı olarak postmodern edebiyat kategorisinin içinde de kabul edilir. Postyapısalcı edebiyat, edebiyat tarihinin modern kesitinde eser vermiş olan bu yazara yönelttiği bakışında kendini görebilmiştir. Kafka araştırmalarında biyografik, varoluşsal, dinsel motifler vb. motiflere dayalı çıkarımlara varmayı amaçlayan yaklaşımların ardından 1970'li yıllarda, metinlere bakıştaki dönüşümlerde bunun yansımalarını görmeye başlarız. Yapıtlarının okur üzerinde yarattığı etkiyi, onu özgün kılan yazınsal özellikleri betimlemeye odaklanan çalışmalar, ondaki gizemi nihai olarak çözme, onu belli yorumların kalıplarına sığdırma çabalarından vazgeçer. Bilhassa 1980'li yıllardan itibaren yazınsal metinlerde anlamın çoğulluğuna odaklanan postyapısalcı yaklaşımlar, Kafka'da yapı sökücü okumaların adeta bir pratiğini bulurlar.

Kafka anlatıları, anlamsal hareketini, kendini üretirken bozan, bozarken üreten bir devinimin içinde elde eder. Sürekli ötelenen anlamsal hareketin okurun zihnindeki inşası, çoğu zaman metinlerin çoğul anlamlar ve paradokslar üzerinden belirsizliklere açılmasıyla gerçekleşir. Oluşan belirsizlik, metnin nedenselliğe dayalı bir tutarlılık içinde işlemesinin önünde engel oluşturmaz. Yüzeysel yapı, okuru tutarlı ilişkiler içinde, olay örgüsünde baştan ileriye doğru taşır, derinde ise metin örgüsü sadece ileri doğru değil, çok yönlü ilişkiler kuran bir dizgeselliği keşfetmenin yollarını sunar.

Bu çalışmada ele alacağımız *Ein Landarzt / Bir Köy Hekimi*¹ adlı anlatıda olay örgüsü, çizgisel bir işleyiş içinde okuma ve anlamlandırma imkanları sunma bakımından tutarlılık arz eden bir metindir, ancak çoksesli bir metnin sesini işitmek için çizgisel yapının döngüsel yapıyla kurduğu çoklu ilişkileri açığa çıkarmak gerekir. Yapıtın bilhassa 1980'li yıllardan sonra Kafka araştırmalarında öne çıkmasında etkili olan Hans Hiebel, tüm metne yayılan, doğrusal olmayan paradigmatik sinyallere dikkat çeker. Kafka'nın bu öyküsünde paradigma hiçbir öyküsünde olmadığı kadar sentagmanın önüne geçmiştir (Hiebel, 2015, s.132-142). Motifler arasında yalnızca dizimsel bir ilişki değil, aynı zamanda bir çember hareketi oluşurken, gösterenler gösterilenlere dönüşür.

¹ Anlatının Türkçe başlığının seçiminde ve örneklerin verildiği pasajlarda Kamuran Şipal'in çevirileri esas alınmıştır.

Hiebel'in çalışmalarında yapıttaki çoklu ilişkiler, sıklıkla Derrida'nın "différance" kavramıyla ilişkilendirilir, Kafka'nın yapıtında Derrida'nın işaret ettiği türden bir dekonstrüksiyonun pratiği vurgulanır, fakat incelemeler bir yönüyle hep bir yapısal çözümlemenin temelleri üzerine kurulmuştur. Hiebel, metinde bir merkez arar ve tüm metnin anlam ilişkilerini bu kaynaktan hareketle yorumlamaya çalışır. Bu merkez, "yara motifidir" (Hiebel, 2015, s.135-140). Hiebel, anlatıyı çözümleme sürecinde temas ettiği yapısal araçlar ve ölçütler konusunda itirazlarla karşılaşır. Lösener (2006), anlatıyı kendi kurduğu ve "sistemik" olarak nitelendirdiği bir çözümleyici metodolojiyle ele aldığı incelemesinde Hiebel'e değinir ve onun metindeki anlam olanaklarını merkezi bir öge üzerinden türetmesine ve buradan hareketle metne ilişkin sabit yorumların peşine düşmesini eleştirir (s.135-143). Lösener'in çalışmasını Hiebel'inkinden ayıran en önemli husus, Lösener'in yorum arayışlarına değil, anlamların nasıl üretildiği sorusuna odaklanmasıdır, ancak o da çalışmada yapıttaki dizgeselliğe sırt çeviremez, onu yok sayamaz.

Yazınsal yapıtın edebiyatbilimsel amaçlarla çözümlenmesinde bir yapının varlığını ön koşan bir dizgesellikten ve merkezci metin unsurlarından yola çıkmak, postyapısalcı bir metin algısına zıt bir eğilim olarak görülebilir, fakat bilhassa çeviri boyutlu bir çalışmada, çeviriler üzerine belirli ölçütler doğrultusunda söz söylemek üzere hareket ederken, Kafka'nın yapıtında yapısal bir işleyişe tamamıyla sırt çevirmenin, bizi yapıtın kendine özgü yazınsal niteliklerinden uzaklaştıracağı düşüncesindeyiz. Yapısal bir bakışın sunacağı bir üst dilin, metindeki dizgesel ilişkileri görünür kılarak çeviri sürecindeki zorlukları ve olası çözümleri belirginleştirilebileceğini ve çeviriler üzerinde değerlendirmelerde bulunmanın önünü açacağını düşünüyoruz. Bu doğrultuda metinle ilgili olası yorumları öne çıkarmak yerine, metin örgüsündeki bağdaşıklıkla ve tutarlılıklara yönelik işaretleri, dizgesel işleyişi ortaya koyan yönüyle ele almanın daha verimli bir yol olacağını düşünüyoruz.

Çalışmamızda kaynak metinde belirsizlik yaratan, temsil niteliğine sahip iki unsur, metnin yapısal özelliklerinden hareketle çözümlenecek ve *Ein Landarzt* anlatısının çevirilerinde bu belirsizlik unsurlarının nasıl yankı bulduğu betimlenecektir.

1. Anlatıya Genel Bakış

Ein Landarzt 1920 yılında Leipzig'deki Kurt Wolff Yayınevi tarafından yayımlanan ve anlatılardan oluşan aynı adlı kitaptaki 14 anlatıdan ikincisidir (Kafka, 1994, s. 252-262). Franz Kafka bu anlatıyı ailesinden ayrılıp Prag'daki Alchimistengasse'de tuttuğu evde bulunduğu dönemde, 1916-1917 arasında kaleme almıştır. Bu dönem, yazarın "orta olgunluk dönemi" olarak adlandırılır (Blank, 2010, s.218).

Metin, bütün bir blok şeklinde karşımıza çıkıyor. Paragraf kullanımına rastlamıyoruz. Anlatıdaki olay örgüsünü özetlemek yerine kesitler halinde ele almak suretiyle anlatının anlam kavşaklarını ve yüzey yapıyı nispeten belirginleştirebiliriz, zira yapıttaki içeriğin biçimle bütünleşmiş yapısı, metin analizinin başında bir özet vermeyi zorlaştırıyor. Bir özetleme girişiminde okur, yorumlama ve çözümleme işleminin içine çekiliyor, metnin herhangi bir kısmını diğerinin önüne geçirerek vermek, vurgulamak zorlaşıyor, çünkü hiçbir ögeden feragat edilemiyor. Köy Hekiminin hareket alanında ve mekânsal değişikliklerden oluşan kesitlerle, anlatının kavşak noktalarını bir nebze daha görünür kılabiliriz:

Anlatının ben anlatıcısı Köy Hekimi, gece vakti durumu ağır olan bir hastayı muayene etmeye çağırılmıştır, fakat çiftlikten uzaklaşamaz, çünkü bir önceki gece atı ölmüştür. Yeni bir ata ihtiyaç vardır. Hizmetçi kız çiftlikte koşturur, fakat ödünç at bulamaz. Doktor sıkıntı içinde öylece durmaktadır.

Köy Hekimi birden domuz ahırının kapısını tekmeler. Ahırdan iki at ve yere çömelmiş halde duran bir adam çıkar. Seyis olduğunu öğrendiğimiz adam, domuz ahırından çıkan heybetli atları yolculuk için hazırlar. Hizmetçi kız ona yardım eder. Seyis birden kıza saldırarak onu yanağından ısırır, diş izleri kızın yanağında pembe renkte belirir. Doktor, önce çıkışa da sonra tepkisiz kalır.

Köy Hekimi saniyeler süren bir yolculuğun ardından hastanın avlusuna varır. Mekân değişir. Hasta evinde bir oğlan yatmaktadır. Oğlan doktora doğru uzanır ve “Bırak öleyim, doktor” der. Doktor kendini muayeneye veremez, ardında bıraktığı hizmetçisi Rosa zihnini sürekli meşgul etmektedir. Başını hastanın göğsüne yaslar. Oğlanın sağlıklı olduğunu söyler. Rosa’yı feda ettiği için sürekli yakınmaktadır. Tam gitmeye hazırlanırken aile üyelerinin ısrarlı bakışlarıyla karşılaşır, oğlanın kız kardeşi kanlı bir havluyu havada sallamaktadır.

Köy Hekimi tekrar oğlana yaklaşır ve onu tekrar muayene eder, bu sefer oğlanın hasta olduğunu söyler. Oğlanın sağ kalçasında avuç büyüklüğünde, pembe tonlarda bir yara görür. "Bu yara seni mahvedecek" diye geçirir içinden.

Köy Hekimi aile tarafından soyularak oğlanın yarasına dönük bir şekilde yatağa yatırılır. Oğlan, Köy Hekimi yanında yatarken ona suçlamalar yöneltir. Köy Hekimi, oğlana yarasının o kadar da kötü olmadığını, ona güvenmesini söyler. Oğlan sessizliğe bürünür.

Artık oradan kurtulma, kaçıp gitme zamanıdır. Atlar beklemektedir Eşyalarını kaçarcasına toplar, giyinmek için vakit kaybetmek istemez. Kürk mantosu arabanın arkasındaki bir çengele

takılır, ona bir daha ulaşamaz, atların koşumları yerlerde sürüklenir, araba sağa sola yalpalayarak karlar içinde hareket etmeye çalışır. Bu tempoyla evine varması artık asla mümkün olmayacaktır. Muayenesinde gece çalan zilin yanıltıcı sesine uymuş, Rosa'yı, evini, işini her şeyini kurban etmiştir. Aldatılmıştır.

2. Dizgesel İlişkiler

Anlatı Çözümlemesine Giriş adlı yazısında Roland Barthes (1993) "Anlatı, ya olayların sıradan ve anlamsız biçimde dile getirilmesidir, [...], ya da başka anlatılarla ortak olan, çözümlemeye açık bir yapı içerir. [...] hiç kimse, birim ve kurallardan oluşmuş örtük bir dizgeye başvurmadan bir anlatıyı düzenleyemez (üretemez)" der (s. 84). Barthes, anlatının yapısal çözümlemesinde kurucu örnekçe olarak dilbilimin seçilmesini savunur. Dilbilim bir anlatının çözümlemesinde kesin bir kavram olarak her anlam dizgesinin düzenlenişini açıklamaya, hem bir anlatının nasıl yalın bir tümceler toplamı olmadığını belirtmeye, hem de anlatının kuruluşu içine giren öğeleri sınıflandırmaya yarar (Barthes, 1993, s. 87). Barthes'ın bu sözleri yazınsal yapının incelemesini belirli bir metodolojiye bağlarken incelediği nesneyi özgür bıraktığını gösterir. Barthes'a göre yapısal çözümleme metnin gizini araştırır. Metnin kökleri ona göre havadadır. Barthes, metni bir olasılıklar sahası olarak görür: Çözümlemeci, bir anlatının dilini araştırırken ortaya ancak anlamların olası yerini veya anlamın çoğulluğunu koymaya çalışabilir (Barthes, 1993, s.124).

Yapısal bir incelemede yazınsal metnin anlam dizgesinin düzenlenişini ve işleyişini, anlamların metnin içinde hangi ilişkilerle oluştuğunu betimlemek önemlidir. Dizgesel işleyişi mercek altına almak, yapıtı yüzeysel bilgilerin edinildiği sıradan bir okumayı aşacak şekilde ele almayı, metni betimleyebilmeyi, çözümlemeyi ve yorumlayabilmeyi gerektirir. Bu üç aşamanın bir sıralama içinde yapılması düşünülebilse de pratikte iç içe geçen ilişkiler bu üç aşama arasında sürekli gidiş ve gelişleri zorunlu kılar (Günay, 2007, s. 89). Bunun sebebi dizgenin "örüntüsel, ilişkisel, anlamsal ve işlevsel değerler bütününe işaret eden bir göstergeler ağı"na işaret etmesindendir (Kalelioğlu, 2021, s.193).

Yazın yapıtını yapısal araçlarla çözümlemeye dayalı çalışmalarda yazın yapıtının kendisi incelemenin merkezindedir. Yapıtın kendi kendini anlamlandıran ve kendi kendisiyle açıklanabilen bir dizgesel bütünlük arz etmesi beklenir. Dizgesel bütünlüğü oluşturan birimlerin arasında kurallı bir bağıntı olduğundan hareketle metindeki anlam evreni ve anlatının işlevleri ortaya konmaya çalışılır.

Rifat, anlatılarda anlamların çeşitli aşamalardan geçerken, birbirlerine eklemlenerek, bütünleşerek, karşıtlıklar oluşturmak suretiyle sürekli başka yapılara dönüşerek oluştuğunu vurgular (Rifat, 2009, s. 22). Anlatıyı ele alan yapısal nitelikli bir çalışma metinde tutarlı bağıntılarla sağlanan bağdaşık ilişkiler ağını çözümlemeye çalışır, bu sayede yapının derinliklerinden yüzeye uzanan üretim sürecini yeniden yapılandırmaya çalışır (a.g.y.). Bu doğrultuda temel ilke anlamın bir bağlam içinde kullanılan her türlü göstergenin birbiriyle olan ilişkisinde ve aralarındaki karşıtlıktan doğduğudur (Günay, 2002, s.60). Culler (1985) de bir göstergenin bir dizge içindeki değerinin aynı zamanda ondan önce gelen ve onu izleyen göstergelerle olan bağıntılarıyla da oluştuğunu vurgular. Bu iki ilişki içinde bulunan göstergeler aralarında paradigmatik (dizisel) ya da sentagmatik (dizimsel) ilişkiler oluştururlar. Dizisel ilişki, seçmeye dayalı, dizimsel ilişkiler birleştirmeye dayalı işlemlerdir (Günay, 2007, s. 47). Çeşitli dizilerdeki birimlerin seçilip anlamlı bir bütün oluşturmaları için başka dizilerin birimleriyle ilişki kurmaları gerekir. Birbirleriyle ilişkiye girerek anlamlı bir bütün oluşturan birimlerin kurduğu yapıya ise dizim denir (Culler, 1985, s. 49-51).

Hiebel'e göre Kafka'nın anlatısında ilerleyiş ve olay akışı değil, belirli metin öğeleriyle işleyen sistematik yapı ön plana çıkar. Barthes'ın tanımladığı türden bir dönüşlü metne özgü bir yapı içinde, yönsüzlük, mekansallık, senkronizasyon eşanlı olarak öne çıkar. Doğrusal olmayan dizisel sinyaller, tüm metne yayılarak ağırlık kazanır. Bu dönüşlülük içinde motifler arasında yalnızca dizimsel bir ilişki değil aynı zamanda bir çember hareketi oluşurken, gösterenler gösterilenlere dönüşür (Hiebel, 2015, s.133).

3. Belirsizliğin Dilinin Çevirilere Yansımaları

Cevizci (1999), belirsizliği "sözcüklerin, kavramların adlandırdıkları ya da uygulandıkları nesnelerin sınırlarının tam ve kesin olarak bilinmemesi durumu" olarak tanımlıyor (s.110). İncelediğimiz anlatıdaki olay örgüsü dikkatle incelendiğinde birçok belirsizlik dikkat çekiyor. Kafka'nın metnin tarihsel bağlama ilişkin dışsal göndergeler üretmeye ihtiyaç duymadığını, olay örgüsünün salt metnin kendine gönderme yapabilmekle yetinebilen bir yapı üzerine kurulduğu görülüyor. Benzer şekilde olay örgüsü içinde yer alan eyleyenlerin fiziksel özellikleri üzerinde neredeyse hiç durulmaksızın, onların yalnızca Köy Hekimiyle olan hiyerarşik ilişkileri üzerinden tanımlanabilmeleri söz konusu. Anlatım perspektifi de bir ben anlatıcının, olayların içinde olmasına rağmen olayların kendi etrafında nasıl geliştiğini ve nasıl gelişeceğini bilmemesi üzerine kurulu. Ben anlatıcı bu nedenle bir "ben" in iç sesi olarak olay örgüsü içinde doğrudan ve anlık bir aktarım oluşturuyor. Okur, anlatıda anlatıcıdan kaynaklı "ben" i üçüncü bir şahıs olarak

algılamaktan alıkoyuluyor. Mesafeler silikleşiyor. Okur, yazar ve Köy Hekimi, görülenler ve yaşanılanlar içinde iç içe geçiyor, belirsizliklerin içinde deviniyorlar.

Kafka belirsizlikleri oluşturmada öncelikle çokanlamlılıktan ve bu çokanlamlılıktan türeyen paradokslardan yararlanıyor. Paradokslar metinde noktasal kalmıyor, metin örgüsüne nüfuz ediyor. Gerhard Neumann (1968), Kafka'nın paradoksal anlatımını ele aldığı yazısında, yazarın başvurduğu paradoksallığı "gleitend" olarak - Türkçeye "kayıp giden, kayarak ilerleyen" şeklinde çevrilebilir - nitelendirir. Neumann, Kafka'nın paradoks kullanımındaki özgünlüğe dikkat çeker. Kafka'nın paradoksları zıttı yönünde kurulduğunda da çelişkinin devam ettiği paradokslardır. Bu paradokslar olağan olanın tersine çevrilmesi üzerine kurulu değil, bizzat kendileri bir çelişki üzerinde inşa edilmiş ifadelerdir. Onlar çelişkiden doğan bir tezatlığın sentezine vardırırmaz, her türlü uyuşmayı, sentezi reddeder (Neumann, 1968, s. 357).

Belirsizliklerin metnindeki anlam ilişkilerinde bir takım eksikliklerin yansıması olarak anlaşılmaması gerektiğini önemle belirtelim. Kafka belirsizliğe dayanarak eksiklikleri işaret eden değil, belirsizliklerle çoğul anlam olanaklarını yaratan bir yazar. Belirsizlikler metin bağlamında boşluk yaratan unsurlar olarak değil, yazarın, kahramanın ve okuyucunun aynı gözlükleri takınarak birbirlerine bir görünüp bir gizlenebilmesinin, anlık temaslardan yeni sorular türetebilmesinin belirgin yolları olarak görülmelidir.

Belirsizlik, çokanlamlılık, paradoksalılık gibi biçimsel özellikler çeviride zorluklar oluşturabilmektedir. Çevirmenler kaynak metnin belirsiz kalma isteğini görebilseler de erek dilin koşulları içinde tek anlamlılık gösteren karşılıklar seçmeye, belirsizlikleri törpüleyerek kendi ya da yazarın görünürlüğünü artırma yönünde kararlar almaya zorlanabilirler. Öte yandan kaynak metindeki belirsizlik alanları, çevirmenlere seçenekler sunabilmesiyle erek dildeki metnin inşasında özgürleştirici olarak da görülebilir. Bu suretle kaynak metnin çeviri yoluyla çoğullaşmasının önü açılabilir. Kaynak metnin sunduğu çoğul anlam imkanları içinde çeşitli çevirmenler yeni ve özgün çeviriler yaratma olanağı bulabilirler. Çeviri süreci böylelikle kapanmaz bir nitelik kazanır.

Aşağıda belirsizlik unsurunun kendini çoğul anlamlarla hissettirdiği iki örneği çevirileriyle ilişkili olarak ele alacağız. Çeviri sürecinde ve çevirileri değerlendirmede ihtiyaç duyulabilen ölçütlerin, metnin dizgeselliğini oluşturan metin içi ilişkilerin ışığı altında seçilebilmesinin önemini vurgulayacağız.

3.1. "Verlegenheit"

Anlatı ilk cümleden itibaren belirsizliğin yollarını döşüyor. Köy hekimi birinci cümlede Türkçede "sıkıntıda bulunmak" (Wendt, 1993, s. 975), "bir şeye çok muhtaç olmak", "bir şeyin nasıl temin edileceğini bilmemek" (Steuerwald, 1987, s. 523) gibi anlamları bünyesinde toplayan "in Verlegenheit sein" ifadesini kullanıyor:

"Ich war in großer Verlegenheit." (Kafka, 1994, s.252) / Çevirisi: "Ne yapacağımı eni konu şaşırmış durumdaydım." (Kafka, 2005, s.70) (Çeviri: Kamuran Şipal)

Çevirileri incelediğimizde karşılık olarak "şaşkınlık içinde olmak"², "şaşırmış durumda olmak"³, "sıkıntısı büyük olmak"⁴, "sıkıntı içinde olmak"⁵, "kafası çok karışmış olmak"⁶, "zor durumda olmak"⁷, "büyük bir çıkmazda olmak"⁸, "tümüyle kararsız halde kalmış olmak"⁹ şeklindeki ifadelerin kullanıldığını görüyoruz.

Görüldüğü üzere Türkçedeki tüm çözümler tek anlamlılık üzerine kurulu. Türkçenin koşulları içinde bir çoklu anlam alanı yaratmak mümkün görünmüyor. Kaynak metindeki bu ifade, metindeki belirsizliğin tetikleyicisi olarak da görülebilir, çünkü okuyucuya çokanlamlılığın seçeneklerini sunarken, bunlardan hangisini öne çıkarması gerektiğine yönelik işaretleri bu aşamada sunmuyor.

"Verlegenheit" sözcüğünün belirsizlik yaratması en başta, Köy Hekiminin, atının önceki gece ölmüş olduğunu bilmesine ve başka bir at bulunmayacağından emin olmasına rağmen elinde çantasıyla seyahate hazır bir şekilde avluda beklemesinden kaynaklanıyor. Olumsuz bir durumda olduğunu söylemesine rağmen bir telaş içinde olmadığı dikkat çekiyor:

"Aber das Pferd fehlte, das Pferd." (Kafka, 1994, s.252) / Çevirisi: "[...] gel gelelim at yoktu arabaya koşacak, at!" (Kafka, 2005, s.70) (Çeviri: Kamuran Şipal)

Burada bir ikileme kullanılmış olsa da kaynak metinde bir ünlem işareti bulunmadığı dikkat çekiyor. Okur bu çelişkili durumun ve zihninde oluşan soruların cevabının bilinmezliği içinde hikâyede ilerlemek ve ilerlerken bu soruyu metnin bağlamı içine yerleştirmek suretiyle ilişkiler

² Bkz. Kafka, F. (1955). Köy Doktoru. *Ceza Sömürgesi* içinde, çev. A. Turan Oflazoğlu, s.63

³ Bkz. Kafka, F. (2005). Köy Hekimi. *Hikayeler* içinde, çev. Kamuran Şipal, s.70

⁴ Bkz. Kafka, F. (2016). Taşra Doktoru. *Ceza Sömürgesinde* içinde, çev. Gökhan Gören, s.89

⁵ Bkz. Kafka, F. (2017). Bir Taşra Hekimi. *Ceza Kolonisinde ve Diğer Öyküler* içinde, çev. Gülperi Sert, s.65

⁶ Bkz. Kafka, F. (2017). Köy Hekimi. *Yakılmamış Öyküler* içinde, çev. Güneş Soybilgen, s. 108

⁷ Bkz. Kafka, F. (2018). Bir Köy Hekimi. *Ceza Sömürgesi ve Diğer Hikayeler* içinde, çev. Hüseyin Yurtdaş, s.99

⁸ Bkz. Kafka, F. (2021). Bir Köy Hekimi. *Bir Köy Hekimi* içinde, çev. Özlem Özarpacı, s. 15

⁹ Bkz. Kafka, F. (2003). Bir Köy Hekimi. *Bir Köy Hekimi* içinde, çev. Kaan Çaydamalı

kurmak durumunda kalıyor. "Verlegenheit" sözcüğünün belirsizliğini azaltabilecek ya da ortadan kaldıracak ipuçlarına metnin kendi bağlamı içinde ulaşılabilir mi? Metinde ilerlediğimizde bu ipuçlarına ulaşmak mümkün görünüyor.

Köy Hekimi domuz ahırından hiç beklenmedik şekilde çıkan, tanımadığı bir adamın atları hazırlamasının ardından, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede hasta evinin önünde belirir. Bir telaşe yoktur hal ve hareketlerinde, hastanın ailesi arabadan onu arabadan neredeyse eller üstünde taşıyarak indirir. Doktor hasta ile ilk temasında muayeneye odaklanmaz, aletlerine dokunur, onları çantasından alır, yeniden yerine koyar. "At yoktu, at," derken, yakınıyor mu diye kendimize sorduğumuz ve zor durumda olduğuna inandığımız doktorla ilgili olarak, bu sahnelerin ardından okuyucu olarak giderek emin olduğumuz bir şey vardır; o da doktorun bu muayene yerinde bulunmakla ilgili olumlu bir hissiyata sahip olmadığıdır. Ardı ardına gelen yakınmalar bu görüşümüzü destekler. "Verlegenheit", yani sıkıntı, zorluk vb. içeren durum, metnin başında dile getirilmiş olmasına rağmen, metnin ancak ilerleyen bölümünde, asıl işlevini görmek üzere anlamına kavuşur. Başlardaki sözcük seçimi, olay örgüsünün tetiklendiği anda belirsiz kalırken hasta odasında işlevselleşir. Köy Hekimi sıkıntı içine düşeceği için mi avludaki bekleyişini "Verlegenheit" ile betimlemiştir?

Metinde çokanlamlılığın kaynaklı olarak belirsizlik yaratan bu ifadenin metnin çeşitli düzeyleri ile ilintili olduğunu görüyoruz, bu ilintileri oluşturmanın ve çözümleyebilmenin yolu bu belirsizliğin metinde hangi soruları tetikleyebildiğini görmekten geçiyor. Belirsizlik hakkındaki bir farkındalık ve bu hususa yönelik çözümleyici bir okuma, metindeki tüm sorulara yanıt bulmak anlamına gelmese de çevirilerdeki tercihlerin sınır hatlarıyla ilgili ölçütler sunabilir. En uygun çevirinin ne olduğunu tayin edemesek de metin içi ilişkileri tümüyle es geçen, bir başka ifadeyle kaynak metnin kurduğu dizgesel ilişkilerin sınırları dışına çıkan bir çeviri kararının uygunsuzluğunu bu yolla tayin edebiliriz. Çevirmenin kaynak metinde kurulan yapısal düzenin dizgesel işleyişini çözümlemesi, metinde art ve ön gönderimlerle oluşturulan bağdaşıklık ilişkilerini seçebilmesi, kaynak metnin çokanlamlılıkla belirsizleştirdiği anlam olanaklarının karşılıklarını erek dildeki çoğul olanaklar arasından seçmesinde yol gösterici olabilecektir.

"Verlegenheit" sözcüğünü yukarıda işaret ettiğimiz metnin genel kurgusuna yayılan ilişkileri açısından ele aldığımızda, yukarıdaki çeviri örneklerinde tercih edilen "şaşkınlık" ve "şaşırmış olmak", "kararsız halde olmak", "kafası çok karışmış olmak", şeklindeki ifadelerin metniçi bağlama ve metnin tonuna uzak kaldığını söyleyebiliyoruz.

3.2. "Rosa/rosa"

Hizmetçi kız, anlatıda Köy Hekiminin ardından olay örgüsüne dahil olan ikinci karakterdir. Köyün içinde koşturmakta, çaresizce ödünç bir at aramaktadır. Ondan "hizmetçi kız" ya da sadece "kız" olarak söz edilir. Hizmetçi kızın adının zikredilmesi onun yabancı bir güç tarafından zapt edilmesiyle, ahırdan çıkan seyisin ona saldırarak yanağını ısırmasından sonra gerçekleşir. Bundan sonra Köy Hekimi ondan "Rosa" diye söz ediyor. Köy Hekimi ondan mekânsal anlamda uzaklaşmasının ardından hastayı muayene etme sırasında Rosa'yı hatırlar, bu andan itibaren zihni sürekli onunla meşgul olur. Onun için endişelenmektedir, "Onu nasıl kurtarabilirim" diye sorar kendine. Bu mekâna Rosa'yı kaybetmek pahasına getirildiği için sürekli yakını. Muayeneden önceki süreçte sahip olduklarına artık erişme imkânı kalmamıştır. Artık Rosa'dan çok uzaktadır. Bu noktada Rosa'nın Almancada hem bir özel isim olarak kullanıldığını hem de bir renge¹⁰ (Türkçesi: pembe) işaret ettiğini belirtelim. Sözcük küçük harfle yazıldığında ise betimsel bir anlam kazanır: Pembe renkte.

Birinci muayenesinde oğlanı sağlıklı bulan Köy Hekimi, ailenin ısrarı üzerine oğlanı ikinci kez muayene eder. Bu kez hastanın sağ tarafında avuç içi kadar bir yara görür. Sözcüğün sıfat halde kullanımıyla hasta oğlanın yarasının tasvirinde karşılaşıyoruz, fakat buradaki tasvirde "rosa" sözcüğü, cümlelerin başında kullanıldığı için büyük harfle yazılmış oluyor:

Kaynak metin kesiti:

In seiner rechten Seite, in der Hüftengegend hat sich eine handtellergroße Wunde aufgetan. Rosa, in vielen Schattierungen, dunkel in der Tiefe, hellwerdend zu den Rändern, zartkörnig, mit ungleichmäßig sich aufsammelndem Blut, offen wie ein Bergwerk obertags. (Kafka, 1994, s. 258)

Erek metin kesiti:

[...] sağ böğründe, kalça bölgesinde açılmış avuç içi kadar bir yara var. Gül pembesi; ortası koyu, kenarlara doğru açılan bir sürü pembe nüansı: hafif pütürlü bir yara; kimi yerde az, kimi yerde çok birikmiş kan; yer üstündeki bir maden ocağını andırıyor yara." (Kafka 2005, s.75) / (Çeviri: Kamuran Şipal)

Yukarıdaki pasajda "Rosa"nın cümle başına konularak bir renk niteliğinde gösterilip, hizmetçi kız Rosa ile bir örtük ilişki kurulmasının kasıtlı, fakat belirsiz kalması hedeflenen bir girişim olduğu görülüyor. Metnin bu noktasında rosa ve Rosa bağlantısını kuran bir okuyucunun

¹⁰ Bkz. Wahrig, G. (1986). Wahrig Deutsches Wörterbuch, s.1077

gözünden kaçmayacak bir sözcük de "gül renkli", "güllü", "pembemsi" anlamlarına gelen "rosig" sıfatının kullanımı:

“Würmer (...), rosig aus eigenem und außerdem blutbespritzt, (...)” (Kafka 1994, s. 258)

[...] kurtlar; kendi renkleri pembe; ayrıca kana bulanmış gövdeleri [...]” (Kafka 2005, s.75)

/ (Çeviri: Kamuran Şipal)

Oralış (2009), Köy Hekimi'nin keşfettiği yarayı "yokken varolan, acı veren dahası yok edici özelliğe sahip bir yara" olarak yorumlar. Oralış'e göre anlatıcı aslında yara sözcüğünü belki doğrudan telaffuz etmemiş olsa da okuruna kimi renk ve sembollerle yaranın ortaya çıkacağı müjdesini öykünün en başından vermiştir. Gerçekten de yara ile Rosa'nın öyküleri iç içe örgülenerek metin içindeki anlamsal ilişkilerin içine serpiştirilmiştir (Oralış, 2009, S.19). Domuz ahırından çıkan seyisin atları hazırladığı sahnede ısırdığı hizmetçi kızın yanağına yerleşen diş izleri kırmızıdır. Bu sahneden itibaren hizmetçi kız kırmızı sözcüğüyle de ilişkilendirilebilen “Rosa” yani "pembe" olarak adlandırılır. Köy Hekiminin bulduğu yarada da aynı renk alanından görüntüler sergilenir. Kız kardeşin hasta odasında elinde kanlı bir havlu salladığı da unutulmamalı. Tüm bunlar kan, kırmızı ve Rosa arasında anlamsal bağlar kurulabileceğini destekleyen işaretler.

"rosa" sözcüğünün cümle başında kullanılması sebebiyle büyük harfle yazılmış olması özel ad olarak da (Rosa) yorumlanabileceği için yazarın kendini, Rosa'yı ve onunla ilişkili olan her şeyi gizleyerek verme isteğini çeviride karşılamak zorluk oluşturuyor. Gerçekten de Kafka'nın bu oyununu dilimizde bir kayba uğratmadan verme konusunda çevrilebilirliğin sınır hatlarına ulaşıyoruz.

Metnin bu noktasında anlam imkanlarının Türkçede zorlanması ve gerekirse çevirmenin görünürlük kazanmasıyla birlikte Kafka'nın belirsizliğinin çevirilerde muhafaza edilmesi ikilemi arasında kalıyoruz. Bu yöndeki örnekler, çevirilerde az sayıda olsa da mevcut.

İncelediğimiz çevirilerin arasında buradaki sözcük oyununun farkında olduğundan ve bunu okura belli etme kaygısı içinde olduğunu söyleyebileceğimiz çevirmen, Gökhan Gören. Çevirmen buradaki farkındalığını hem pembe sözcüğünü başa getirmek hem de buna ilave olarak bu kararını bir dipnotla (ç.n.) okuyucuya iletmek suretiyle hem kendi görünürlüğünü hem de metindeki örtük mesajın görünürlüğünü erek dilde artırmış oluyor (Kafka 2016, s. 89). Çevirmen ayrıca bir sonraki cümlede yaranın tasvirinde kullanılan ve "narin" ve "pütürlü/taneli" sözcüklerinden meydana gelen "zartkörnig" sıfatını da "körpe" olarak vererek bu konuda hizmetçi kız Rosa ile bağıntı oluşturmaya okuyucuyu adeta sevk etmiş oluyor.

Çevirmenin okuyucuya "metni götürme girişimi" olarak nitelendirebileceğimiz dipnot adımı, bir başka ifadeyle Kafka'nın örtük bir kullanımını okuyucuya, onu belirginleştirmek suretiyle sunmasının sadece olumlu yönleri yok. Dipnot kullanımı metindeki yoruma açıklığı zedeleyen ve örtük göndermeleri fazlaca belirginleştiren bir yol olması nedeniyle eleştirilebilir. Kafka'daki düz, soğuk, ama dolaylılığa dayalı dilin derinliğı dipnot vasıtasıyla anlaşılır kılınırken ne yazık ki biçemsel özelliklerden de feragat etmeye yol açıyor.

Çevirmenin yaratıcı bir çözümü olarak nitelendirebileceğimiz "körpe" sözcüğü, her ne kadar bir yarayı nitelendirmede uygun bir sıfat olamasa da bu sözcüğün metne katılması gerçekten de erek metin içinde yeni ilişkilerin kurulabilmesi imkanlarını çoğaltabilir. Çevirmen bu noktada kaynak metinden uzaklaşan bu kararı ile erek metinde çoklu anlam ilişkilerinin üretilmesine katkı yapmanın yollarını aramış, bunda da isabetsiz kalmamıştır denebilir. Bu seçim, erek metin okurunun metin örgüsünde yeni ilişkiler kurmasının yollarını açabilir.

İncelediğimiz çeviriler içinde Cumhuriyet dönemi yazın çevirilerinde yabancılaşmanın eksikliği konusunda kaleme aldığı makalede, anlatıdaki rosa motifi ile ilgili sözcük oyununa işaret eden Hüseyin Yurtdaş'ın da çevirisi bulunmaktadır (Yurtdaş, 2016, s. 380-411). Yurtdaş'ın, çevirisinde erek dilin sınırlarını zorladığı ve makalesine yansıyan bu farkındalığı çevirisine de yansıtmaya çalıştığı dikkat çekiyor. Yurtdaş bu kısımdaki sözcük oyununu erek dilde vermemiş olsa da bu bölümün öncesinde "Rosa/rosa" motifinin metne yayılan bağıntılarını oluşturucu bir ekleme yapmış:

"Ama bu kez bir de Rosa'yı feda ediyorum, yıllardır evimde, bir kenarda öylece yaşayan, yüzünde güller açan bu kızı". (Kafka, 2018, s. 104)

Çevirmen kaynak metinde bulunmamasına rağmen "güller açan" ifadesini kullanmak suretiyle anlatıda önemli bir yer tutan eyleyeni (hizmetçi kız / Rosa), yara ile arasındaki bağı kurabilecek şekilde nitelendirerek kaynak metinden farklılaşma pahasına erek metinde bağdaşıklığın yollarını açıyor.

Çevirilerde dikkatimizi çeken bir başka önemli husus, Rosa adının Rose şeklinde de verilmiş olması. Öykünün ilk çevirmeni Turan Oflazoğlu'nun ağırlıklı olarak İngilizceden çeviriler yaptığını biliyoruz. Oflazoğlu'nun Almancadaki 'Rosa' yerine İngilizcedeki 'Rose' isminden hareket etmiş olduğı, bilhassa ismin iyelik ekiyle kullanımlarında belirginleşiyor:

"Zaten sizinle geldiğim yok. Ben Rose'un yanında kalacağım." (Kafka, 1955, s. 64) / (Çeviri A. Turan Oflazoğlu)

Mehmet Harmancı (Kafka 2015, s.71), Derya Öztürk (Kafka, 2020, s.11), Orhan Tuncay (Kafka 2003, s.191) Rosa adını 'Rose' yapma konusunda Oflazoğlu'nun izinden giden çevirmenler.

Anlatıdaki ağırlığı bariz olan bir ögenin İngilizce bir özel ad ile verilmesi kararı ne şekilde gerekçelendirilebilir? Bu karar, 'Rose' adının İngilizcede 'gül' anlamına gelmesinin Türk okuru nezdindeki bilinirliğinden hareketle, okurda "gül" göndergesine ilişkin daha belirgin çağrışımlar uyandıracığına dair bir inançtan mı kaynaklanmıştır? Kaynak metindeki gül pembesi yara ve hizmetçi kızın çeviri yoluyla edindiği yeni ad arasında bir bağdaşıklık mı kurulmaya çalışılmış?

Kafka'nın Almanca kaleme aldığı bir anlatıdaki bir kahramanın adı Türkçe çeviride Rosa yerine Rose'a dönüştürüldüğünde bu çözüm, anlatıdaki çoğulluğu sağlama yönünde işlevsel görünebilir, fakat en başta okurun zihnindeki Kafka imajıyla çakışır. Kafka Almandır. Okur bu ön yönelim ile yapıta yaklaşıacaktır. Ayrıca İngilizcenin dil evreni içinden seçilen bir sözcükle metnin anlam bütünlüğü içinde bağdaşıklık ilişkileri kurulabilmesi, yerdeşliklerin oluşabilmesi beklenemez. İngilizcedeki Rose/rose ile Almandaki Rosa/rosa aynı göndergede buluşturulamaz. Yazar, metnindeki yapıyı İngilizce bir isim üzerine değil Almanca bir isim üzerine kurgulamıştır.

SONUÇ

Çalışmamızda Kafka'nın çokça tartışılan bir anlatısı olan *Ein Landarzt / Bir Köy Hekimi* metninde belirsizlik üreten yazınsal unsurları metin dizgesi içinde kazandıkları anlamsal değerler bakımından ele almanın çeviri açısından önemine işaret ettik. Yazınsal metin bağlamında dizgenin "örüntüsel, ilişkisel, anlamsal ve işlevsel değerler bütününe işaret eden bir göstergeler ağı" (Kalelioğlu, 2021, s.193) şeklindeki tanımından hareketle, Kafka'nın metninde belirsizliğin dilini oluşturan unsurların noktasal değil, metin örgüsüne yayılan ilişkilerle üretilen anlam izlerinde aranması gerektiğini vurguladık. Öne çıkardığımız iki örnekle, metnindeki dizgesel işleyişe yönelik iki adet izin peşinden gitmiş olduk. İncelememizde görüldü ki gerek "Verlegenheit" gerekse "rosa"/"Rosa" sözcükleri metin örgüsüne katılımları ve katkıları dikkate alınmadan ancak eksik anlaşılabilirler. Bu sözcüklerin metin örgüsünde bir yandan çoklu ve çelişkili anlam imkanları kazanırken diğer yandan belirsizliğin dilinin kuruluşuna yaptıkları katkının, metnin önemli bir yazınsal özelliğini oluşturduğunu, bu özelliğin çevirilerde de yansıma bulması gerektiğini düşünüyoruz. Kaynak dildeki sözcüklerin çokanamlı olması, erek dilde seçimler yapmayı gerektiriyor. Kaynak metnindeki dizgesel ilişkilerle yaratılan belirsizlikler hakkındaki bir farkındalık, çevirmenlere çokanamlı sözcüklerin erek dildeki karşılıklarıyla ilgili seçimlerinde ölçütler, görünürlüklerini sınayabilecek veriler sunabilecektir. Çalışmada bu yönde örneklerin de olduğunu gördük. Çeviri örnekleri anlam üretimine bakışta noktasallıktan uzaklaşıldığı,

sözcüklerin metin örgüsüne yayılan ilişkilerine, metindeki ön ve artgönderime dayalı temaslara önem verildiği oranda bağdaşıklık ve tutarlılık arz eden çeviriler yaratılabildiğini ve böylelikle kaynaktaki belirsizlik dilinin sunduğu ölçütlere yaklaşılabildiğini gösteriyor.

KAYNAKÇA

- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel serüven*. Çev. Mehmet Rifat, Sema Rifat, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Blank, J. (2010). Kafka Handbuch, *Ein Landarzt*. Ed. Manfred Engel ve Bernd Auerochs içinde. s. 218-240, J.B. Metzler.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Culler, J. (1985). *Saussure*. Çev. Nihal Akbulut, İstanbul: Afa Yayıncılık.
- Günay, D. (2002). *Göstergebilim Yazıları*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Hiebel, Hans H. (2015). Ein Zeitloses Dilemma: Franz Kafkas *Ein Landarzt*. *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik* 45. Jg. 178.
- Kafka, F. (1955). Köy Doktoru. *Ceza Sömürgesi* içinde (63-70), çev. A. Turan Oflazoğlu, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Kafka, F. (1994). Ein Landarzt. *Drucke zu Lebzeiten* içinde (252-262), S. Fischer Yayınevi.
- Kafka, F. (2003). Bir Köy Doktoru. *Bütün Öyküler* içinde (188-193), çev. Orhan Tuncay, İstanbul: Gün Yayıncılık.
- Kafka, F. (2005). Köy Hekimi. *Hikayeler* içinde, çev. Kamuran Şipal, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kafka, F. (2005). Bir Köy Doktoru. *Öyküler* içinde, çev. Mehmet Harmanacı, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kafka, F. (2016). Taşra Doktoru. *Ceza Sömürgesinde* içinde, çev. Gökhan Gören, İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Kafka, F. (2018). Bir Köy Hekimi. *Ceza Sömürgesi ve Diğer Hikayeler* içinde, çev. Hüseyin Yurtdaş (99-110) İstanbul: Encore Klasikleri.
- Kafka, F. (2020). Bir Köy Hekimi. *Bir Köy Hekimi* içinde, çev. Derya Öztürk, İstanbul: Maviçatı Yayınları.
- Kalelioğlu, M. (2021). Göstergebilim Kuramının Genel Bir Değerlendirmesi, Türkiye'deki Yeri ve Önemi, *Söylem Filoloji Dergisi*, 6 (1):189-200.
- Lösener, H. (2006). *Zwischen Wort und Wort*. München: Wilhelm Fink Verlag.
- Neumann, G. (1968). *Umkehrung und Ablenkung: Franz Kafkas "Gleitendes Paradox"*. Deutsche Vierteljahrschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte 42, 702-744.
- Oralış, M. (2009). Bedende Açan Çiçekler, Franz Kafka'nın Yara İmgesi, *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1:13-30.
- Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.

- Steuerwald, K. (1987). *Langenscheidts Taschenwörterbuch*. İstanbul: InkılâpYayınevi.
- Wendt, H. (1993). *Langenscheidts Taschenwörterbuch*. Langenscheidt Yayınevi.
- Yurtdaş, H. (2016). Cumhuriyet Dönemi Yazın Çevirilerinde Bir Çeviri Stratejisi Olarak Yabancılaştırmanın Eksikliği: Franz Kafka'nın *Ein Landarzt* Adlı Öyküsünün Türkçeye İngilizceye Çevirilerinin Karşılaştırmalı İncelemesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 15, Sayı 57:380-411.

EXPANDED SUMMARY

Contacts with the Language of Uncertainty in Translations of Franz Kafka's Narrative

Ein Landarzt

Franz Kafka, one of the prominent representatives of the open work, has closed his narrative *Ein Landarzt* to fixed and ultimate interpretations. While polysemy and paradoxical elements, meaning possibilities produced by cartwheel movement, appear with snapshots, the reader can only follow the traces of uncertainty. The structure, which can also offer a flat and superficial reading opportunity, distorts itself while producing deep, and reproduces when distorting. In this respect, the text contains the possibilities of saying very different and multi-meaning things than it seems. The attempt to listen to the whole of relations in which paradigm precedes syntagma brings with it to witness the continuous postponement of meaning by touching the traces of ambiguity while asking questions to the text.

Ein Landarzt is one of the 14 narratives in the collective narrative book of the same name, published by Kurt Wolff Publishing House in Leipzig in 1920, and is one of the author's most discussed narratives.

In a structural analysis, it is important to describe the organization and functioning of the meaning system in the structure of the literary text, and the relations with which the meanings are formed in the text. Focusing on the systematic process requires handling the work beyond an ordinary reading in which superficial information is acquired, being able to describe, analyze and interpret the text.

In this context, we focus on the following question in the study:

Starting from a systematicity and centrist text elements that presuppose the existence of a structure in the analysis of the work can be seen as an opposite tendency to a poststructuralist text perception, but are these conditions equally valid in a text-oriented and translation-dimensional work? Can a study which aims to have a say on the translation process and translations within the

framework of certain criteria, by completely turning its back on a structural process in Kafka's work, create a metalanguage?

In this study, we argue that a structure and the indicators presented by the textual relations governed by the systematicity can be used to evaluate the reflections of the ambiguity-producing elements of the text in translations. We think that making the systematic relations in the text visible will clarify the difficulties and possible solutions in the translation process and will pave the way for making evaluations on translations.

In the application part of our study, the two elements of the text that create uncertainty were analyzed in the light of intra-textual relations, and the contacts of the Turkish translations of *Ein Landarzt's* narrative with the source text were evaluated in accordance with the criteria of textuality.

As a result, it was emphasized that structural criteria in translations would be functional in clarifying the boundaries of the ambiguity of the text for the translators. The importance of highlighting the systematic relations of the text both in the translation process and in the evaluation phase of the translations was emphasized.